

Korképek Japánról II.

BERNARDO ÁVILA GIRÓN ÉS LUIS DE GUZMAN

Akadnak olyan európaiak is, akik nem fukarkodtak a negatív jelzőkkel, amikor írásaikban a japánok jelleméről szóltak. Ékes bizonyítéka ennek a kereskedő Bernardo Ávila Girón, aki a 16. század végén keletkezett *Relación del Reino de Nipon (Beszámoló a Japán Királyságról)* című munkájában többek között a következőket írja:

*Habár nagyon szegények, mégis nagyon büszkék és arrogánsak, heves természetűek és céltudatosak. A mi Istenünk megkimélt minket az ő hirtelen hevességüktől, amely, ha bátran állunk elébe, könnyen erejét veszíti, ellenben ha meghagyjuk őket ellenszegülésükben, mindezen [még inkább] felbuzdulnak. Nagyon hálátlan népség; megkaparintva a hasznukat máris elfeledkeznek arról és még többet várnak. Általában ők a legkegyetlenebbek és legembertelenebbek, rendszerint kapzsis és fősvények. Ezek az emberek minden cselekedetüket búskomoran végzik, igazságtalanok, rendkívül kiszámíthatatlanok és ingtagagok.*¹³⁶

Más részekben viszont, ahol a japán szokásokról és mindennapokról ír, szavai elismerőek, ez a látszólagos ellentmondás pedig alátámasztja azt, hogy beszámolóiban Girón objektivitásra törekedett.

A japán emberek nagyon fessek, külsejükben igen tiszták és jól öltözöttek. Rendkívül rendszeretők mind öltözködésükben, mind pedig étkezési szokásaikban. Mindent megtesznek, hogy kérkedhessenek, teszik ezt azért is, mert ebben az országban kevés jó év juthat egy embernek, így hóbortjuk nem jár különösebb következményekkel. Azóta, hogy a Taikó-Szama [Tojotomi Hidejosi] lecsendesítette és megerősítette ezt a királyságot, amely [stabilizációs folyamat] huszonnégy esztendejébe került, [az ország immár] sokkal civilizáltabb képet mutat, mint korábban, és nem létezik annyi Kinából és Manilából érkező selyem, ami elég lenne a japánoknak. Hosszú ruhákban járnak, dolgaik nagyon változatosak és ők azok a Föld népei közül, akiknél nem létezik, hogy

¹³⁶ A forrást közli: Takizava (I.), 33.

bármiben is állandót vagy öröklétűt lássanak. Ruhatáruk igen változatos színekből áll és igen gazdag. Pamutból és selyemből vannak, amely [anyagokra] minden évben háromezer és háromezer-ötszáz között költenek ebben a királyságban, de alkalmanként még ennél is többet. Férfiak és nők, mindenki vidám színekkel megfestett kimonóban¹³⁷ jár; fiatal lányok, hajadonok és a férjezetek, legyenek [ez utóbbiak] akár ötvenedik életévükben is.¹³⁸

Girón írásaiban érdekes részletekkel szolgál a japán nőkről is:

A nők fehérek¹³⁹ és rendszerint jó megjelenésűek, sokan nagyon szépek és bájosak. A férjezetek feketére festik a fogukat egy bizonyos fának a kergével, és így járnak. A hajadonok és az özvegyek viszont nincsenek kifestve. [A japán nők között] nem található világos szemű, sem pedig szőke hajú, sem olyan, aki elütne a többitől.¹⁴⁰

Szintúgy számos ismeret birtokába jutunk Girón jóvoltából a japán ünnepekről:

Rengeteg ünnepük van, amelyek között van egy elég gyakori: a buddhista templomok futása. Mindegyik pogány ünnepük közül azonban a fő ünnepük a Sógatszu; tizenöt napig tart és ez nem más, mint az újesztendő ünnepe. A februári újhold első napjával veszi kezdetét és egészen holdtőlétig tart, s ez olyan kiemelkedő ünnepségsorozat, hogy még a keresztények is megünneplik. Éppen ezért Don Luis Cerquerira püspök nagy bölcsességgel megparancsolta, hogy azon a napon rendeztessék meg a Mi Védelmező Asszonyunk ünnepe. Vannak még más ünnepeik is, amiket nagy ceremónia közepette tartanak meg; ilyen a tositori, vagy egy másik, a higan, valamint a hetedik holdtőltekor, ami augusztusra esik, megülik a bon ünnepét, ami kilenc napon keresztül tart, s amely nem más, mint a halottaik emlékűnnepé. Ezen a napon ételt kínálnak fel az elhunyt rokonaik lelkének, főtt rizst és más dolgokat, valamint bort rakva az ajtó elé és az oltárok fölé, ami minden pogánynál [annak házában] megtalálható.¹⁴¹

¹³⁷ Kötösszerű japán nemzeti viselet, amely szabásában – kiterítve – egy „T” betűt formál.

¹³⁸ A forrást közli: Takizava (I.), 40.

¹³⁹ Úgy érti, fehérre festik az arcukat.

¹⁴⁰ A forrást közli: Takizava (II.), 55.

¹⁴¹ *Relación del Reino de Nippon por Bernardino de Ávila Girón.* Archivo Ibero-Americano, Shilling, Doroteo – de Lejarza. Fidel. (1943) 264.

1601-ben a jezsuita Luis de Guzman jeles elődje, Xavéri Ferenc atya véleményét erősíti meg. Guzmannak – aki nagy lelkesedéssel vizsgálta a japán kultúrát – „A Jézus Társaság Atyái által végrehajtott missziók története” című művében ezt olvashatjuk:

A japánok nyelve nagyon méltóságteljes és gazdag. Nagyon sok dologban előnyösebb a használata, mint a görög és a latin: gazdagságára jellemző, hogy több szavuk is van egyazon dologra. (...)

A japánok oly nagyra tartják a becsületet (...), hogy iszonyodnak a lopástól és a szerencsejátéktól, és a becsület megőrzése érdekében az utódok (...) engedelmeskednek szüleiknek, a szolgák és a vazallusok pedig uraiknak; őrzik hitüket, és betartják a barátaiknak adott szavaikat, egymással szemben pedig figyelmesek és udvariasak.¹⁴²

RÖVID RÉSZLET FRANCISCO PASIO TOLLÁBÓL: TOKUGAVA IEJASZU

Tojotomi Hidejosi halálát követően az ún. „öt öreg” tanácsa irányította a japán politikát. Köztük is az első számú Tojotomi legerősebb hűbérese, Tokugava Iejaszu volt. 1598-ban a jezsuita Francisco Pasio a következőket írja róla:

[Tokugava Iejaszu] feudális nagyr, aki nyolc hatalmas földbirtokkal bír az ország Kantónak nevezett részén. Ő Japán legbefolyásosabb ura, aki bátran kiáll a csatamezőre is. Nemes ember, aki élvezi népe maximális bizalmát.¹⁴³

ANTONIO DE MORGÁ: TOKUGAVA IEJASZU

1600. október 21-én a Minó tartománybeli Szekigaharánál vívták meg a japán történelem leghíresebb csatáját. Tokugava Iejaszu döntő győzelmet aratott az ellene szövetséző Isida Micunari és szövetségesei felett. A szekigaharai

¹⁴² Luis de Guzman: *Historia de las Misiones que han hecho Religiosos de la Compañía de Jesús*. Alcalá, 1601. 392. Biblioteca Nacional de España. Impreso. R-33058.

¹⁴³ *Informe Anual de Francisco Pasio sobre Japón (1598)* por Matszuda Kiicsi. A forrást közli: Takizava, Oszami: *El conocimiento que sobre el Japón tenían los europeos en los siglos XVI y XVII (II): Japón lugar de evangelización*. Cauriencia Yol. V. Universidad de Salamanca, 2010. 51.